

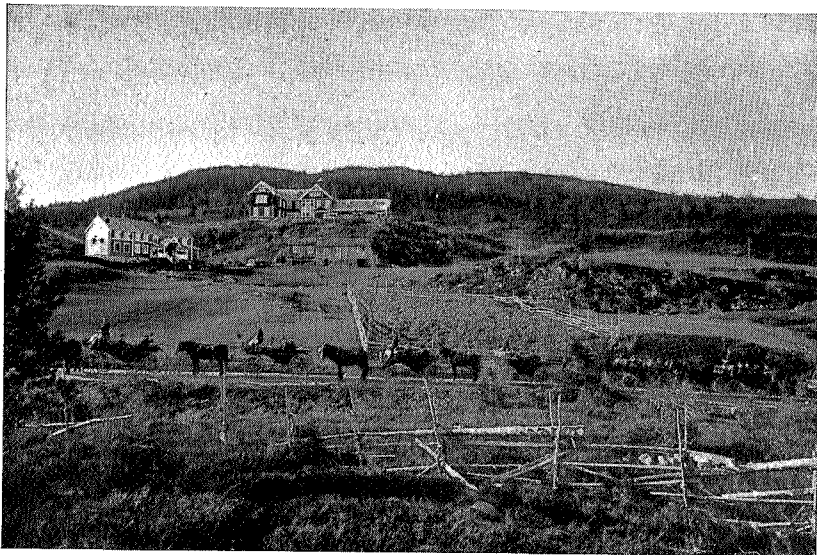
Trondhjems Bymark.

Av skoginspektør Aaeng.

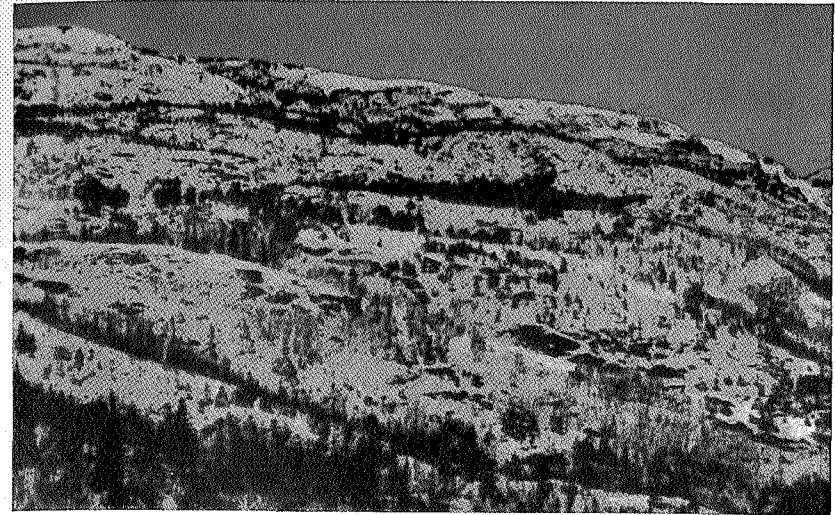
Bymarkens samlede areal er ca. 30,000 dekar.

Den yttergrense som har særlig interesse for Bymarktravere er den mot vest og syd, og som begynner ved Svartbekkens utløp i fjorden utenfor Fofafoten, går derfra til Høgåsen, videre til Herbernsheia og Gråkallen, over Vintervannet og til toppen av Henriksåsen, hvorfra den følger skrenten parallelt med Skjelbreidalen til Rødoden ved Skjelbreivannet like ved Grønlien. Fra østre bukt av Skjelbreivannet går så grensen i rett linje gjennom Solemsskaret til Dalhaug. På den her beskrevne strekning støter Bymarken vesentlig til Bynesets og Byåsens almenninger.

Hvordan Bymarken er blitt byens eiendom foreligger der såvidt vites ingen sikre opplysninger om.

Åpningen av Fjeldseterveien 20. september 1898.

Ilsvikbergene fotografert 1896.

Forstmester Schiøtz, hvis undersøkelser og optegnelser nærværende opplysninger for en stor del støtter sig til, er blitt stående ved som den rimeligste antagelse «at Bymarken oprindelig har vært en almenning, som ved Harald Hårfagres kongelige makt er blitt kongens, d. e. Statens eiendom. Da så Olaf Trygvesson 997 anla kjøpstaden Nidaros, har han sannsynligvis skjendet bemeldte almenning til byen som hagemark for den».

Rettstilstanden i Bymarken i gamle dager synes å ha vært meget dårlig, men allerede så tidlig som i 1733 sies 2 kjørerere fra byen å være blitt mulktert for å ha hugget 100 små trær ved Klemetsaunet, og senere er flere mulktert for lignende forseelser, men opsynet var for dårlig, så skogen blev helt ruinert. I midten av forrige århundre reistes så spørsmålet om hvad der skulde gjøres med Bymarken, og resultatet blev bl. a. at der ansattes en ny skogfogd og at det blev forbudt byens innvånere å drive sine kreaturer og hester til beite i Bymarken.

I 1871 sendte forstassistent Schiøtz, stadsingeniør Dahl, kand. Simonsen og ingeniør Kielland et andragende til Trondhjems Magistrat om å få bevilget 100 spd. til å sette igang plantning i Bymarken.

Ilsvikbergene fotografert 1921.

Andragendet blev på det varmeste anbefalt av magistraten og bifalt av formannskapet den 5. oktober 1871.

Så gikk man i gang og innhegnet en del av Ilbergene — den såkalte Elsterpark — hvor plantningen blev utført i 1872 og 1873. Om høsten blev Schiøtz forflyttet til Røros, og plantningen i Bymarken blev foreløbig innstillet.

I 1875 fikk forstassistent Elster anmodning om å fortsette plantningene og han fullplantet da det gjenværende stykke av det innhegnede felt nedenfor skytterhuset (Kilden) samt rekrutterte en del av de før utførte plantninger. Dermed var det innhegnede felt ferdigplantet og plantningen blev igjen innstillet både i 1876 og 1877.

I 1877 vendte Schiøtz tilbake til Trondhjem og plantningsspørsmålet blev optatt påny, og i 1878 blev så plantningen optatt igjen under ledelse av Elster, og der blev da plantet videre opover Ilbergene, men nu uten innhegning.

Under Elsters ledelse fortsatte plantningen opover og utover Ilbergene i 1879 og 1880, som blev Elsters siste plantear, idet han døde av lungebetendelse våren 1881.

Nu var de første plantene i det innhegnede felt blitt så store

at de kunde sees fra byen, og som et minne om Elster blev feltet kalt Elsterparken, hvilket forsåvidt ikke er helt riktig, da æren for denne plantning først og fremst må tilskrives forstmester Schiøtz.

Da plantningen begynte, var såvel Ilbergene som de øvrige nærmeste strekninger av Bymarken aldeles snaue og blottet for allslags skog- og trevekst. Først i de høiere og fjernere strøk fantes noen adspredte, enslige busker og litt olderkjerr. Ved Klemetsaunet, ved Folefoten, ved Kobberdammen og i Tømmerdalen fantes litt tettere bevoksning av småtrær og likeså på sydvestre side av Ilvelven henimot Henriksåsen og Vintervannet. Man kan gjøre sig et begrep om hvor tynn og buskartet den daværende spredte busk- og småskog — fornemmelig bestående av older og birkekratt — var, når man hører at der ennu i 1894 i markene søndenfor Ilvelven ikke fantes mere enn et par trær som var så store, at de til nød kunde vært benyttet som telefonstolper til Fjeldsæterledningen.

Selvfølgelig var forholdene dengang ganske greie for skiløperne uten rydning av løiper, men jeg tror nok at også skiløperne foretrekker Bymarken som den er idag.

Ialt er der i Bymarken plantet ca. 2,870,000 planter. I de senere år har arbeidene i Bymarken vesentlig omfattet hugst og grøtting av vannsyk mark. Etter kjelkedragerne som hugg trærne med lang stubbe — op til 1 meter — stod der en masse vanskapninger igjen, idet de på stubbene gjensittende friske grener hadde dannet stammer, så det var flere slike på hver gammel stubbe — op til 5. Disse er i den senere tid utvist til ved til de bruksberettigede i de høitliggende strøk, hvor de er blitt stående som vernskog.

I plantningene måtte der også naturligvis tynnes, og dessuten er der hugget en del tømmer i den eldre naturskog, som efter fredningen har tatt sig godt op. De oparbeidede stier utgjør en samlet lengde av ca. 60 km. Av grøfter er der i de senere år gravet ca. 90 km. Dette er nok til dels til stor forargelse for skiløperne, men Bymarken er jo ikke bare for disse, og der er andre som setter mere pris på et areal som kan produsere noe enn et sted som ligger brakk. Dessuten er det mange som foretrekker å føle fast mark under føttene mot å stampe i sump og myr og bli våt på bena.

Av skiløiper er det hugget mange i de senere år, så man skulde tro at det er noenlunde fremkommelig, men skiløperne blir for-

dringsfullere etterhvert som trafikken stiger. Det siste sterkt fremholdte behov var slalåmløipe fra Gråkallen til Kobberdammen. Denne er nu ferdigbygget og man kan sette inn for full fres.

Dermed skulde man tro at vi er up to date m. h. t. skiløiper i Bymarken, men det vil tiden vise.

Imidlertid bør vi være enige om at vi har landets herligste ski- og utfartsterreng like innpå byen i vår alles kjære Trondhjems Bymark.

Lengslenes Land.

Av distriktslæge H. Ridderseth.

Dette utmerkede skrifts redaktør har provocert mig sterkt. Han sier, at dette skrift ifjor hadde en artikkel om mig. Nu vil han gjerne ha en artikkel av mig. Ja, hvad skal jeg vel skrive? Jo, jeg vet det.

Der var en stor amerikansk forfatter, som var opvokset i millionbyen, vrimmel. Hans far var millionær: Han kunde idag ønske sig en seilbåt, imorgen en automobil, kanskje i næste uke en flyvemaskin. Han fikk alt hvad han ønsket. Derved blev også livet altfor kjedelig for ham.

Vet De hvad den unge mann gjorde? Jo, han rømte hjemmefra til tundraen, til Alaskas isørkner, hvor han drev et villmannsliv med å fiske og fange vilt. Han strevet og strevet, gikk timevis gjennom isørkenen, holdt mange ganger på å sulte ihjel.

Slik drev han på i mange år inntil gutten var blitt en moden mann. Efter flere år blev han funnet utarmet og uttøret i en hytte i villmarken. Han hadde da ligget syk av lungebetendelse i dagevis, men blev så å si fisket op og sendt tilbake til storbyen og millionene igjen.

Så begynte han å skrive bøker, og disse bøker gikk verden over og blev oversatt på alle civiliserte sprog.

Men hvad hender? Hans beste bok heter «Lengslenes land». Her skildrer han sin kamp i isørkenen, det liv han der førte, de savn, alle hans strabadser. Alt var for ham et optog til det beste i en manns liv. Dette land, denne kamp gjemmet alle han lengsler, var for ham det beste i verden. Han drømte om det om natten, han tenkte på det om dagen og lengtet stadig tilbake, for ham var det et lengslenes land.

Skjønt jeg hverken er forfatter eller på noen måte berømt må jeg i kveld tenke på Rørosvidden, når jeg skal skrive noget til Turistforeningens årbok. Rørosvidden gjemmer alle mine lengsler. Det er også for mig et lengselens land. Hvorfor? Jeg skal forsøke å forklare Dem det. Jeg har fartet over